Lausunto
25.5.2026
Dnro 001/81/2026
Katri Ojala

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 26.5.2026 klo 12.15

HE 49/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi

Akava ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa ja toteaa seuraavaa.

Esityksen tarkoituksena on uudistaa työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskeva lainsäädäntö. Tavoitteena on helpottaa työskentelyä työkyvyttömyyseläkkeen aikana ja parantaa sen kannustimia, jotta eläkkeensaaja voisi joustavasti hyödyntää jäljellä olevaa työkykyään.

Akava pitää tavoitetta parantaa osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien palkan ja eläkkeen yhteensovittamista hyvänä. Mallia on haettu usean hallituskauden ajan ja Akava pitää tärkeänä, että asiaa viedään eteenpäin. Ehdotettu malli on monilta osin kannatettava.

Malli on sinänsä selkeä ja ymmärrettävä. Käytännössä malli edellyttää kuitenkin toimeenpanossa ennakollista viestintää, jotta eläkkeensaaja kykenee ennakoimaan työskentelyn taloudelliset vaikutukset. On tärkeää luoda menettelyt, joilla eläkkeensaaja saisi ylityksestä hyvissä ajoin tiedon.

On myönteistä, että eläkettä vähennetään vain suojaosan ylittävältä osalta ja suojaosaan tehtäisiin kertakorotus. On myös hyvä, että eläkepäätöksen jälkeisiä kahden kuukauden työansioita tai omaishoidon palkkioita ei huomioida, eikä yhteensovitusta tehdä kuntoutusetuuksien ajalta. Akava pitää lisäksi hyvänä, että lausuntopalautteen perustella esitystä on muutettu siten, että julkisten alojen eläkelain 85 §:n 1 momentissa mainittuja Kevan jäsenyhteisön luottamushenkilön työansioita ei otettaisi ehdotetussa yhteensovituksessa tulona huomioon.

Ehdotetun mallin ns. joustosumma (kaksi kertaa suojaosa) on kuitenkin liian vähäinen esityksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Ehdotettu jousto mahdollistaisi lähinnä sen, että ajoittaiset, määrältään melko vähäiset suojaosan ylitykset eivät vaikuttaisi maksettavan eläkkeen määrään. Tällaisia ylityksiä voisi käytännössä syntyä esimerkiksi henkilölle maksettavasta lomarahasta. Esitetty joustosumma ei kuitenkaan mahdollista riittävästi esimerkiksi palkankorotusten huomioimista, työuralla etenemistä tai pidempää työkokeilua. Joustosumman tulisi olla 3–4 kertaa suojaosan suuruinen, jotta se toisi saman vaikutuksen nykyisen mallin kanssa (ns. lepäämäänjättämislaki). Suurempaa

Akava

Lausunto
25.5.2026
Dnro 001/81/2026
Katri Ojala

joustosummaa puoltaisi myös se, että ehdotus säästää eläkemenoa, joka ei ollut valmistelun tarkoituksena. Joustosumma voisi siten olla esitettyä suurempi, ja vaikutukset vähentäisivät silti eläkemenoa.

Ehdotettu malli merkitsee erityisesti täysissä työkyvyttömyyseläkkeissä nykytilaan nähden eläkkeensaajan ansaintatason alenemista, mikä voi vastoin esityksen tavoitteita heikentää kannusteita ja mahdollisuuksia työskentelyyn. Myöskään eläkkeen lepäämään jättäminen ei olisi enää mahdollista.

Akava kiinnittää huomiota myös siihen, että eläke voi lakata jo varsin pienillä joustosumman yhtäjaksoisilla ylityksillä. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa tosiasiallisesti työkyvytön henkilö menettää osa- tai täyden työkyvyttömyyseläkkeensä, vaikka hänen työkyvyssään ei ole tapahtunut muutosta. Tilanteissa, joissa suojaosan yhtäjaksoinen ylitys johtaa eläkeoikeuden muuttumiseen, ratkaisun tulisi perustua esimerkiksi myös ajantasaiseen työkyvyn kokonaisharkintaan eikä yksinomaan ansiotason tarkasteluun.

Akava ry:n puolesta

Katri Ojala
Työeläke- ja sosiaalivakuutusasioiden päällikkö